

મુદ્દા નં.: ૨

પોતાના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓની સત્તાઓ અને ફરજો.

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનમાં શૈક્ષણિક અને બિન શૈક્ષણિક કર્મચારીઓ ફરજ બજાવે છે. શૈક્ષણિક કર્મચારીઓની કામગીરીનું શાખાઓ પ્રમાણે વર્ગીકૃત કરવામાં આવેલ છે. જે નીચે મુજબ છે.

1. પૂર્વ સેવા શિક્ષક શિક્ષણ શાખા (PSTE)
(Pre-service Teacher Education)
2. કાર્યાનુભવ શાખા (WE)
(Work Experience)
3. જિલ્લા સંશોધન એકમ (DRU)
(District Resource Unit)
4. સેવા અંતર્ગત કાર્યક્રમો, ક્ષેત્રીય આંતરક્રિયા અને નાવીન્ય સંકલન શાખા (IFIC)
(In-service programmes, Field Interaction and Innovation Coordination)
5. પાઠ્યક્રમ સામગ્રી વિકાસ અને મૂલ્યાંકન શાખા (CMDE)
(Curriculum, Material Development and Evaluation)
6. શૈક્ષણિક પ્રાદ્યોગિકી શાખા (ET)
(Educational Technology)
7. આયોજન અને વ્યવસ્થાપન શાખા (P & M)
(Planning & Management)

ઉપર જણાવેલ શાખાઓ અંતર્ગત શાખાના વ્યાખ્યાતાઓ ફરજ બજાવતા હોય છે. તેની વિસ્તૃત માહિતી શાખાવાર આ સાથે જણાવી છે.

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન શૈક્ષણિક શાખાઓ-કર્તવ્યો અને માળખાં

શાખા	કર્તવ્યો	કર્મચારીને નિયુક્ત કરવાની પદ્ધતિ
1	2	3
1.પૂર્વ સેવા શિક્ષક શિક્ષણ શાખા (PSTE) (Pre-service Teacher Education)	1.નીચેનીબાબતોમાટે કેન્દ્રવર્તી શાખા તરીકે સેવા આપવી. (1) પ્રારંભિક શાળાના શિક્ષકો માટે પૂર્વસેવા તાલીમ અભ્યાસક્રમોનું સંચાલન. (પ્રવેશ, પ્રશિક્ષણ અને મૂલ્યાંકન સહિત) અને આ શાખા દ્વારા અધ્યાપન કરાવાતા વિષયોના (ખાના-3 માં દર્શાવેલ) આવા અભ્યાસક્રમોમાં શૈક્ષણિક માહિતી પૂરી પાડવી. (2). તાલીમ, વિસ્તરણ, યોગ્ય અધ્યાપન સામગ્રી તૈયાર કરવી,કામગીરીસંશોધન વગેરે દ્વારા (ક) વિદ્યાર્થીલક્ષી શિક્ષણ અને (ખ) વ્યક્તિત્વ વિકાસ માટેના શિક્ષણ (મૂલ્યોઅને સાંસ્કૃતિક શિક્ષણ સહિત)નો પ્રચાર કરવો. (3)અધ્યાપન પદ્ધતિ વિજ્ઞાનને લગતી તમામ બાબતો (દા.ત. વિવિધ કક્ષાનું અધ્યાપન અને સમાન જૂથ શિક્ષણ વગેરે) અને શાખા અધ્યાપન કરાવતા અશાલેયશિક્ષણના વિષયો માટેના શાળાના અધ્યાપન પદ્ધતિ વિજ્ઞાનને લગતી નિર્દિષ્ટ બાબતો. (4) જિલ્લાની શાળાઓ અને અશાલેય શિક્ષણ પ્રૌઢ શિક્ષણને માટે મનોવૈજ્ઞાનિક સલાહ અને માર્ગદર્શન સેવાઓની જોગવાઈ કરવી. (5) અભાવગ્રસ્ત જૂથોના બાળકોની શીખવાની પ્રક્રિયાને લગતીબધી જ બાબતો. (દા.ત. શીખાઉ વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ પેઢી માટે ખાસ ઉપચારાત્મક પ્રશિક્ષણ.) (6) મોટીપંગુતા તથા અન્યની(શારીરિક કે માનસિક) પંગુતાવાળા બાળકોનું શિક્ષણ. (7) પ્રતિભાશાળી વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષણ. 2. જેના મુદ્દાઓ અન્ય રીતે કે પ્રધાનપણે શાળા દ્વારા શીખવાતા વિષયોને અથવા તેના ઉક્ત (1) ના ફકરા (2) થી (7) હેઠળ દર્શાવેલ કેન્દ્રવર્તી જવાબદારીઓના અન્યકૌત્રોનેસ્પર્શતાહોય તેવા સેવા અંતર્ગત કાર્યક્રમોનું પ્રાથમિક શિક્ષકો માટે સંચાલન કરવું. 3. સંસ્થાની અન્ય બધી શાખાઓમાં શાખાઓ દ્વારા હાથ ધરાતાકે શીખવાતા કાર્યક્રમો પ્રવૃત્તિઓને વિષયો જેટલી શીખવાતા ક્ષેત્રો જેટલી માહિતી પૂરી પાડવી.આવા કાર્યક્રમોમાં નીચેની બાબતોનો સમાવેશ થશે. (1) પ્રારંભિક શિક્ષકો માટે સેવા અંતર્ગત કાર્યક્રમો. (2) અશાલેય શિક્ષણ અને પ્રૌઢ શિક્ષણના કર્મચારીઓ માટે તાલીમ કાર્યક્રમ. (3) સ્થાનિક રીતે પ્રસ્તુત હોય તેવો પાઠ્યક્રમ, અધ્યયન અધ્યાપન સામગ્રી, અલ્પ ખર્ચવાળી અધ્યાપન સામગ્રી, પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન સાધનો પ્રૌદ્યોગિકી વગેરેનો વિકાસ.	પ્રવર વ્યાખ્યાતા-1 (બાળમનોવિજ્ઞાન અંગે વિશેષજ્ઞતા ધરાવતા હોવા જોઈએ.) વ્યાખ્યાતા - 8 વ્યાખ્યાતાઓનું વિષયવાર વિભાજન નીચે મુજબ રહશે. (1) જિલ્લામાં પ્રારંભિક કક્ષાએ શીખવાતી ભાષાઓ. (2) ગણિતશાસ્ત્ર (3) પર્યાવરણનો અભ્યાસ- સમાજવિજ્ઞાન (4) પર્યાવરણ વિષયક અભ્યાસ- વિજ્ઞાન (5) કાર્યાનુભવ (6) કલાશિક્ષણ (7) આરોગ્ય અને વ્યાયામ શિક્ષણ શિક્ષણનો પાયો-1 ગણિતશાસ્ત્ર-1 વિજ્ઞાન-1 સમાજવિજ્ઞાન/સમાજવિદ્યા-1 કલા શિક્ષણ-1 વ્યાયામ શિક્ષણ-1 પ્રયોગશાળા સહાયક-1 નોંધ: કલા શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનને દૈનિક અને અભિનયકલા વિદ્યાશાખાના સભ્યોની જરૂર પડશે. કલાશિક્ષણના વ્યાખ્યાતા બેમાંથી એક જ કલામાં નિપૂણ હશે તો અન્ય ક્ષેત્ર માટે ખંડ સમયના ધોરણે કુશળ વ્યક્તિને કામે રોકી શકાશે.

શાખા	કર્તવ્યો	કર્મચારીને નિયુક્ત કરવાની પદ્ધતિ
1	2	3
	(4) ક્ષેત્રીય આંતરક્રિયા (વિસ્તરણ સહિત) પ્રવૃત્તિઓ. (5) અભાવગ્રસ્ત જૂથોના બાળકોની શીખવાની બાબતમાં અને પ્રતિભાશાળી વિદ્યાર્થીઓના શિક્ષણમાં સુધારો થાય તે રીતે કાર્ય સંશોધન. 4. વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળા, મનોવૈજ્ઞાનિક સાધનો, અશક્ત બાળકો માટેનો શિક્ષણ સાધન ખંડ, કલા શિક્ષણ ખંડ અને રમતગમત અને વ્યાયામ શિક્ષણની સામગ્રી અને સુવિધાઓની જાળવણી કરવી. 5. ચર્ચાસભા અને વક્તૃત્વ, સાહિત્ય, વિજ્ઞાનમેળા, દૃશ્ય અને અભિનય કલાઓ, રમતગમત અને વ્યાયામ શિક્ષણસ્પર્ધાઓ, યોગ, શોખ વગેરે જેવી શાખાની મોટી કામગીરીઓને લગતા ક્ષેત્રોમાં સહપાઠ્યક્રમ પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહન આપવું અને તેને સહાય આપવી. 6. જિલ્લામાં આવેલ પી.ટી.સી.(ડી.એલ.એડ્.)કોલેજોનું શૈક્ષણિક નિરીક્ષણ કરવું.	

શાખા	કર્તવ્યો	કર્મચારીને નિયુક્ત કરવાની પદ્ધતિ
1	2	3
2. કાર્યાનુભવ શાખા (WE) (Work Experience)	1. સંબંધિત કાર્ય અનુભવના સ્થાનિક ક્ષેત્રો મુકરર કરતા અને સંબંધિત કેન્દ્રવર્તી શાખાઓ સાથે સહયોગ સાધીને આવા ક્ષેત્રમાં નમૂનારૂપ પાઠ્યક્રમ એકમો, અધ્યાપન અને અધ્યયન સામગ્રી, ઓછા ખર્ચના અધ્યાપન સાધનો અને મૂલ્યાંકન સાધનો/તકનિકો વિકસાવવા. 2. શૈક્ષણિક તંત્રો અને પ્રારંભિક શાળાઓ, અશાલેય શિક્ષણ, પ્રૌઢ શિક્ષણ કેન્દ્રોને આવી શાળા/કેન્દ્રોમાં કાર્ય અનુભવની પ્રવૃત્તિઓના આયોજિત પ્રવેશ માટે સહાય કરવી. 3. ઉક્ત (2)ના ટેકામાં કાર્યઅનુભવના ક્ષેત્રમાંના શિક્ષકો માટે સેવા અંતર્ગત યોગ્ય કાર્યક્રમોનું સંચાલન કરવું. 4. સંસ્થાના અન્ય બધા કાર્યક્રમો અને પ્રવૃત્તિઓ દા.ત. શિક્ષકો માટે પૂર્વસેવા અંતર્ગત કાર્યક્રમો, અશાલેય શિક્ષણ અને પ્રૌઢશિક્ષણના કર્મચારીઓ માટે તાલીમી કાર્યક્રમ, ક્ષેત્રીય આંતરક્રિયા (વિસ્તરણ સહિત) પ્રવૃત્તિઓ, કાર્ય સંશોધન વગેરેમાં કાર્ય-અનુભવને લગતી માહિતી પૂરી પાડવી. 5. સંસ્થાના મકાન વિસ્તાર-માર્ગો, રમતનું મેદાન, લોન, બગીચો વગેરે અને તેની આસપાસના વિસ્તારની સ્વચ્છતા, સંસ્થાનું ફર્નિચર અને અન્ય મિલકતના બુનિયાદી નિભાવ અને વિકાસ, સામાન્ય દેખભાળ માટેની પ્રવૃત્તિઓનું સંચાલન કરવું. 6. તાલીમી કાર્યક્રમના એકભાગ તરીકે કાર્ય કેન્દ્રો ખાતે સમૂહ સેવા પ્રવૃત્તિઓ અને અભ્યાસ મુલાકાતોનું આયોજન કરવું અને અભ્યાસેતર ધોરણે આવી પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહન આપવું. 7. કાર્યાનુભવ પ્રવૃત્તિઓ માટે કાર્યશાળા/ખેતર/ બગીચાની જાળવણી કરવી. 8. સંસ્થાના તાલીમાર્થીઓમાં કાર્યને લગતી શોખની પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહન આપવું	સિનિયર વ્યાખ્યાતા-1 વ્યાખ્યાતા - 1 કાર્ય-અનુભવ-1 કાર્યશિક્ષક/ક્રાફ્ટ/પ્રશિક્ષક (હસ્તકલા / વ્યવસાય / બાગાયત વગેરેના નિષ્ણાત) ખંડ સમય માટે હસ્તકલા કારીગરો, માળી વગેરેની સેવાઓ લઈ શકાય.

શાખા	કર્તવ્યો	કર્મચારીને નિયુક્ત કરવાની પધ્ધતિ
1	2	3
3. જિલ્લા સંસાધન એકમ (DRU) (District Resource Unit)	1. સમગ્ર જિલ્લામાં અશાલેય શિક્ષણના કર્મચારી વર્ગ માટે તાલીમ કાર્યક્રમોનું આયોજન અને સંકલન કરવામાં શિક્ષણ સત્તાધિકારીઓને સહાય કરવી અને જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન બહારના આવા કાર્યક્રમોના સંચાલનમાં જરૂરી સહાય પૂરી પાડવી. 2. નીચેના કાર્યક્રમોના સંચાલન માટે કેન્દ્રવર્તી શાખા તરીકે સેવાઓ પૂરી પાડવી. (1) જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનમાં આયોજીત થનાર અશાલેય શિક્ષણના પ્રશિક્ષકો અને અવેક્ષકો પ્રેરકોને પ્રેરણા તાલીમ અને નિરંતર શિક્ષણનો કાર્યક્રમ (2) નીચે પ્રમાણેની સાધનરૂપ વ્યક્તિઓ માટે સંસ્કરણ કાર્યક્રમો: (ક) જિલ્લામાં (1) અન્ય કેન્દ્રો ખાતે દર્શાવેલ કાર્યક્રમોનું જે સંચાલન કરે તે (એટલે કે જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન બહાર) દા.ત. નહેરુ યુવક કેન્દ્ર, અશાલેય શિક્ષણ પરિયોજના, બિન સરકારી સંગઠનો વગેરેના કર્મચારીઓ. (ખ) સમગ્ર /અશાલેય શિક્ષણ કાર્યક્રમોના સંપૂર્ણ સફળ અમલ માટે સાધનરૂપ વ્યક્તિઓ, દા.ત. વિકાસ વિભાગના વિસ્તરણ અધિકારીઓ, સાર્વજનિક નેતાઓ, નિવૃત્ત શિક્ષકો, માજી સૈનિકો, એન.એસ.એસ.ના સ્વયંસેવકો, સંકલન બાળ વિકાસ યોજના અધિકારીઓ કાર્યલક્ષી અક્ષરજ્ઞાનના સમૂહ કાર્યક્રમો સાથે સંકળાયેલ અન્ય વ્યક્તિઓ. 3. (1) અશાલેય શિક્ષણમાં જરૂરી સાહિત્ય સામગ્રી, ઉદ્દેશો, પધ્ધતિ વિજ્ઞાન, મૂલ્યાંકનો, સમસ્યાઓ વગેરે જેવા ઉક્ત કાર્યક્રમોના હાર્દરૂપ ક્ષેત્રો તેમજ (2) કર્મચારી વર્ગ ખાસ કરીને ભાષા, અંકગણિતના શિક્ષણમાં અને કાર્યલક્ષી કૌશલમાં જરૂરી ભૂમિકા ધરાવે તે માટે આવા વિષયો/ક્ષેત્રોને લગતી માહિતી પૂરી પાડવી. 4. જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનમાં અને તેની બહાર ગોઠવવામાં આવેલ અશાલેય શિક્ષણના કર્મચારીઓના તાલીમ કાર્યક્રમની ગુણવત્તા અને અસરકારકતાનું મૂલ્યાંકન કરવું અને દેખરેખ રાખવી અને તેમાં નિરંતર સુધારણા થાય તે માટે પ્રયત્નો કરવા. 5. સંસ્થા ખાતે તાલીમ લેતા અશાલેય શિક્ષણના તમામ કર્મચારી વર્ગ અંગે માહિતી - આધારની જાળવણી કરવી અને આવી તાલીમને સુસંગત અનુવર્તી પ્રવૃત્તિઓનું સંચાલન કરવું 6. અશાલેય શિક્ષણ માટે પાઠ્યક્રમ, બુનિયાદી અને અક્ષરજ્ઞાન પછીનું અધ્યાપન-અધ્યયન સામગ્રી,	ઉપાચાર્ય કે સિનિયર વ્યાખ્યાતા-1 (બંને હોય કે બેમાંથી એક હોય તે પર આધારિત) વ્યાખ્યાતા - વૈકલ્પિક અશાલેય શિક્ષણ-2 સ્થિતિ માટે વ્યાખ્યાતા પ્રૌઢ શિક્ષણ-2 કારકુન-2 જિલ્લા સંસાધન એકમમાં બે કારકુન હોય તો બેમાંથી એક ઉપાચાર્યના સ્ટેનો ટાઈપીસ્ટ તરીકે સેવા બજાવશે.

શાખા	કર્તવ્યો	કર્મચારીને નિયુક્ત કરવાની પદ્ધતિ
1	2	3
	ખર્ચે અધ્યાપન અને મૂલ્યાંકન સાધનો સામે અન્ય સંબંધિત શાખાઓની મદદ લઈને અનુવર્તી પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવી. (૧) હાલના પાઠ્યક્રમ એકમો અધ્યાપન-અધ્યયન સાધનોને સ્થાનિક જરૂરિયાતને અનુરૂપ બનાવવા. (૨) જિલ્લામાં વ્યાપક પ્રમાણમાં બોલાતી બોલીઓ સહિત સ્થાનિક રીતે પ્રસ્તુત હોય એવી નવી બાબતો વિકસાવવી. 7. જિલ્લાના અશાલેય શિક્ષણ પરિયોજનાઓને કેન્દ્રો સામે ક્ષેત્રીય આંતરક્રિયા (વિસ્તરણ સહિત) હાથ ધરવી અને ક્ષેત્ર દ્વારા અશાલેય શિક્ષણના વિસ્તારમાં ઊભી થયેલ શૈક્ષણિક સમસ્યાઓ માટે સંદર્ભ એકમ તરીકે કામગીરી કરવી. 8. અશાલેય શિક્ષણ માટે માધ્યમોની સહાય લેવા માટે જિલ્લા શિક્ષણ બોર્ડ અને અશાલેય શિક્ષણ તંત્રને મદદરૂપ થવું. 9. અશાલેય શિક્ષણ વધુ અસરકારક બનાવવા માટે અન્ય શાખાઓના જરૂરી હોય તેટલા સહયોગથી સંબંધિત બધા જ ક્ષેત્રોમાં કાર્ય સંશોધન હાથ ધરવું. 10. સંસ્થાના ઉપર નહીં દર્શાવેલ તમામ કાર્યક્રમોમાં ખાસ કરીને શિક્ષકો માટે પૂર્વસેવા અને સેવા અંતર્ગત શિક્ષણ કાર્યક્રમોમાં અશાલેય શિક્ષણને લગતી માહિતી પૂરી પાડવી.	

શાખા	કર્તવ્યો	કર્મચારીને નિયુક્ત કરવાની પધ્ધતિ
1	2	3
4. સેવા અંતર્ગત કાર્યક્રમો, ક્ષેત્રીય આંતર ક્રિયા અને નાવીન્ય સંકલન શાખા (IFIC) (In-service programmes, Field Interaction and Innovation Coordination)	1. સમગ્ર જિલ્લામાં પ્રારંભિક શિક્ષકો માટેના સેવા અંતર્ગત શિક્ષણ કાર્યક્રમોના આયોજન અને સંકલનમાં શૈક્ષણિક તંત્રને સહાય કરવી અને જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનમાં આયોજીત કરેલ કાર્યક્રમનું આયોજન અને સંકલન કરવું આ શાખા તેની કામગીરીને અનુરૂપ નીચેની કામગીરી કરશે. (1) જિલ્લામાં પ્રારંભિક શિક્ષકોની તાલીમ જરૂરિયાતને મુકરર કરી આવી જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે ભાવિલક્ષી આયોજન તૈયાર કરશે. (2) જિલ્લા શિક્ષણ તાલીમ ભવનમાં આયોજન કરવાના તમામ કાર્યક્રમોની વાર્ષિક યાદી તૈયાર કરશે. (3) જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન બહારના યોજવાના સેવા અંતર્ગત કાર્યક્રમોનું વાર્ષિક સમયપત્રક તૈયાર કરવામાં સંબંધિત તંત્રોને મદદ કરવી. 2. નીચેની કામગીરીના સંચાલન માટે કેન્દ્રવર્તી શાખા તરીકે સેવા આપવી. (1) કોઈ એક શાખા સાથે જેના વિષયો સંપૂર્ણપણે કે મુખ્યત્વે સંકળાયેલા ન હોય જેમકે સાપેક્ષ રીતે સામાન્ય સાર્વત્રિક પ્રકારના કાર્યક્રમો જેવા ભવન ખાતેના શિક્ષકો અને આચાર્યો માટેના સેવા અંતર્ગત બધા જ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો. (2) જિલ્લામાં અન્ય મથકો ખાતે એટલે કે જિલ્લા શિક્ષણ તાલીમ ભવન બહાર શિક્ષકો માટે સેવા અંતર્ગત કાર્યક્રમોનું આયોજન કરનાર સાધનરૂપ વ્યક્તિઓ માટે સંસ્કરણ કાર્યક્રમો. (3) દૂર દૂર સંપર્ક પધ્ધતિ દ્વારા શિક્ષકો માટેના સેવા અંતર્ગત શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો. 3. જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનની અંદર અને બહાર યોજાતા સેવા અંતર્ગત કાર્યક્રમોની ગુણવત્તા અને અસરકારકતાનું મૂલ્યાંકન કરવું અને દેખરેખ રાખવી. અને તેમાં સતત સુધારણા કરવા પ્રયત્નો કરવા. 4. પ્રૌઢ શિક્ષણ / અશાલેય શિક્ષણ સિવાયના જે કર્મચારીઓ સંસ્થામાં તાલીમ લેતા હોય તેમના માહિતી આધારની જાળવણી કરવી અને આવી તાલીમને લક્ષમાં લઈને પત્રવ્યવહાર, મુલાકાતો, મુદ્રિત સામગ્રીની વહેંચણી વગેરે દ્વારા અનુવર્તી પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવી. 5. જે શિક્ષકો તેમનું શિક્ષણ ચાલુ રાખવા ઇચ્છતા	પ્રવર વ્યાખ્યાતા-૧ વ્યાખ્યાતા - ૧ કારકુન-૧

શાખા	કર્તવ્યો	કર્મચારીને નિયુક્ત કરવાની પદ્ધતિ
1	2	3
	હોય તેમના માટે સંદર્ભ અને સહાય કેન્દ્ર તરીકે સેવાઓ પૂરી પાડવી. 6. બધા જ કાર્ય સંશોધન અને સાથેસાથ જેમાં નીચેનાણો સમાવેશ થાય છે તેવી સંસ્થામાં ક્ષેત્રીય આંતરક્રિયા પ્રવૃત્તિઓ માટે કેન્દ્રવર્તી શાખા તરીકે કામગીરી કરવી. (1) મકાનની અંદર હાથ ધરાતી કાર્ય સંશોધન પ્રવૃત્તિઓનું સંકલન કરવું અને તેના પરિણામોનો ફેલાવો કરવો. (2) હાથ ધરાતા હોય ત્યાં પ્રારંભિક શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં અભ્યાસ સંશોધનો, નાવીન્ય વગેરેના પરિણામો અંગેની માહિતી માટે ક્લીયરીંગ હાઉસ તરીકે કામગીરી કરશે. (3) નિયતકાલીન સમાચારપત્ર તથા સંસ્થાનું મુખપત્ર બહાર પાડી જિલ્લાની બધી જ પ્રારંભિક શાળાઓ /અશાલેય શિક્ષણ/ પ્રૌઢ શિક્ષણ કેન્દ્રોને મોકલી આપવા.	

શાખા	કર્તવ્યો	કર્મચારીને નિયુક્ત કરવાની પધ્ધતિ
1	2	3
5. પાઠ્યક્રમ સામગ્રી વિકાસ અને મૂલ્યાંકન શાખા (CMDE) (Curriculum, Material Development and Evaluation)	- હાલની બાબતોને સ્વીકારવી અને નીચેના પ્રકારની નવી બાબતો વિકસાવવી જેથી તે સ્થાનિક પરિસ્થિતિને અનુકૂલ થઈ શકે અને પ્રારંભિક શિક્ષકોના શિક્ષણ કાર્યક્રમમાં તેનો ઉપયોગ થઈ શકે. (1) પાઠ્યક્રમ એકમો: સામાન્યપણે નિયત કરેલ પાઠ્યક્રમમાં વિવિધ વિષયોમાં ઉમરો કરવા જિલ્લા કક્ષાએ સ્થાનિક રીતે સુસંગત એવો નવો એકમ વિકસાવી શકાય. સેવા એકમો ભૂગોળ, લોકસાહિત્ય, દંતકથા, રિવાજો, વન, વનસ્પતિ, પ્રાણીજીવન, મેળાઓ, હસ્તકલા, ભૂસ્તરશાસ્ત્ર વગેરે સાથે સંબંધ ધરાવતા હશે. (2) સામાન્ય તેમજ ખાસ કરીને જિલ્લામાં આદિજાતિની વસ્તી વધારે હોય ત્યાં પહેલાં અને બીજા ધોરણના પ્રારંભિક વર્ગોમાં આદિજાતિઓની ભાષામાં સ્થાનિક રીતે વિકસાવેલ અભ્યાસક્રમ એકમોનું શિક્ષણ આપવું. (3) નિરંતર અને એકંદર અધ્યેતા મૂલ્યાંકન માટેની તકનીકી અને માર્ગદર્શન. (4) કસોટી, પ્રશ્ન/ બાબત બેંક, દર, માપ, અવલોકન, અનુસૂચિ નિદાન કસોટીઓ / ઉપચારાત્મક કાર્યક્રમો માટે માર્ગદર્શક સિધ્ધાંતો, પ્રતિભા ખોજ પ્રક્રિયા વગેરે. અન્ય સંબંધિત વિદ્યાશાખાઓ, સંસ્થાઓ, તજજ્ઞો, શિક્ષકો અને પ્રશિક્ષકોનો સહયોગ લઈને ઉપર મુજબના મોટાભાગના અનુકૂળ બનાવાયેલા વિકાસનાં કામો. - પ્રૌઢ અને અશાલેય શિક્ષણ માટે ઉપરોક્ત વિકાસ કામોમાં જિલ્લા સંસાધન એકમને મદદરૂપ થવું. - પ્રાથમિક અને ઉચ્ચ કક્ષા તથા રાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા મિશન હેઠળ ખાસ કરીને પ્રૌઢ અક્ષરજ્ઞાન લેનારાઓ માટે નિયત કરેલ લઘુત્તમ કક્ષાના સંદર્ભમાં શીખનારાઓની સિધ્ધિની આકારણી કરવા માટે નમૂના આધારિત કસોટીઓ હાથ ધરવી. - શીખનારા અને મૂલ્યાંકનની વિશ્વસનીય અને અધિકૃત પધ્ધતિ દાખલ કરવામાં શૈક્ષણિક તંત્રો તથા પ્રારંભિક શાળા અશાલેય શિક્ષણ પ્રૌઢ શિક્ષણ કેન્દ્રોને મદદ કરવી.	સિનિયર વ્યાખ્યાતા-1 વ્યાખ્યાતા - 1 બે કર્મચારી વર્ગના સભ્યોમાંથી એકની પાસે વિજ્ઞાન/ગણિતની જાણકારી હશે અને બીજા પાસે સમાજવિજ્ઞાન માનવવિદ્યાઓની જાણકારી હશે.

શાખા	કર્તવ્યો	કર્મચારીને નિયુક્ત કરવાની પદ્ધતિ
1	2	3
	5. અભ્યાસક્રમ, સામગ્રી વિકાસ અને મૂલ્યાંકનને લગતા સેવા અંતર્ગત કાર્યક્રમમાં હોય છે એ મુજબ પણ ઉક્ત 1 માં દર્શાવેલ અનુકૂળ બનાવેલા વિકસિત કરેલા કામો માટે કાર્યશાળાનું સંચાલન કરવું 6. ભવનના બધા જ કાર્યક્રમો/પ્રવૃત્તિઓમાં અભ્યાસક્રમ, સામગ્રી વિકાસ અને મૂલ્યાંકનને લગતી માહિતી પૂરી પાડવી. દા.ત. શિક્ષકો માટે પૂર્વ સેવા અને સેવા અંતર્ગત કાર્યક્રમો, અશાલેય/પ્રૌઢ શિક્ષણના કર્મચારી વર્ગ માટે તાલીમ, ક્ષેત્રીય આંતરક્રિયા પ્રવૃત્તિઓ કાર્ય સંશોધન વગેરે.	

શાખા	કર્તવ્યો	કર્મચારીને નિયુક્ત કરવાની પદ્ધતિ
1	2	3
6. શૈક્ષણિક પ્રૌદ્યોગિકી શાખા (ET) (Educational Technology)	1. જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનના સંબંધિત કર્મચારી વર્ગ અને અન્ય સાધનરૂપ વ્યક્તિઓના સહયોગથી પ્રારંભિક શિક્ષણ અને પ્રારંભિક શિક્ષક શિક્ષણને લગતા વિવિધ વિષય / ક્ષેત્રો માટે સરળ, અસરકારક અને ઓછી કિંમતના શૈક્ષણિક સાધનો જેવા કે આલેખ, આકૃતિ, નમૂનાઓ, ફોટોગ્રાફ, સ્લાઈડ, શ્રવણ ટેપ, નાટક-લેખન, ગીતો વગેરે વિકસાવવા. 2. પ્રૌઢ/અશાલેય શિક્ષણ માટે ઉપર મુજબના ઓછા ખર્ચના શૈક્ષણિક સાધનો વિકસાવવામાં જિલ્લા સંશોધન એકમને મદદ કરવી. 3. નીચેની બાબતોની જાળવણી કરવી. (1) ભવનના બધા જ દૃશ્ય-શ્રાવ્ય સાધનો. (2) કમ્પ્યુટર પ્રયોગશાળા (3) ભવનમાં તેમજ સંસ્થા બહાર વિકસાવવામાં આવેલ સારા ઓછા ખર્ચના શૈક્ષણિક સાધનો માટે પ્રદર્શન સ્થળ. (4) ભવન પાસે ચલચિત્ર દર્શાવવાનું ફિલ્મ પ્રોજેક્ટર હોય તો શિક્ષણ સંબંધી દૃશ્ય શ્રાવ્ય કેસેટના ગ્રંથાલય. 4. કેસેટ વગાડવાની અને ફિલ્મ બતાવવાની સુવિધાવાળી સંસ્થાઓને સ્લાઈડ, કેસેટ, ફિલ્મ ઉછીના આપવા અને પ્રાપ્તિ સ્થાનો પાસેથી તે ઉછીના મેળવવા. 5. જિલ્લાની પ્રારંભિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ, પ્રૌઢ શિક્ષણ / અશાલેય શિક્ષણ મેળવનારા શિક્ષકો/પ્રશિક્ષકો વગેરે માટે શૈક્ષણિક પ્રસારણની વ્યવસ્થા કરવા નજીકના રેડિયો મથક સાથે સંપર્ક રાખવો. 6. નીચેની બાબતો પર ખાસ ભાર મૂકીને શૈક્ષણિક પ્રૌદ્યોગિકીના ક્ષેત્રમાં શિક્ષકો માટે યોગ્ય સેવા અંતર્ગત કાર્યક્રમોનું સંચાલન કરવું. (1) શૈક્ષણિક પ્રસારણ, દૂરદર્શન પ્રસારણ, કેસેટ અને સહાયક સાધનોનો અસરકારક ઉપયોગ અને (2) સરળ, ઓછા ખર્ચાવાળા શૈક્ષણિક સાધનોનો વિકાસ. 7. ઉક્ત (1)માં દર્શાવેલ વિકાસ કામો માટે કાર્યશાળાઓનું સંચાલન કરવું. ભવનના અન્ય બધા જ કાર્યક્રમો / પ્રવૃત્તિઓમાં શૈક્ષણિક પ્રૌદ્યોગિકીને લગતી માહિતી પૂરી પાડવી, જેવી કે શિક્ષકો માટે પૂર્વસેવા અને સેવા અંતર્ગત કાર્યક્રમો, અશાલેય શિક્ષણ/પ્રૌઢ શિક્ષણના કર્મચારી વર્ગો માટે તાલીમ કાર્યક્રમો, ક્ષેત્રીય આંતરક્રિયા પ્રવૃત્તિઓ, સામગ્રી વિકાસ, કાર્ય સંશોધન વગેરે.	પ્રવર વ્યાખ્યાતા-1 વ્યાખ્યાતા - 1 તકનિકવિદ્-1

શાખા	કર્તવ્યો	કર્મચારીને નિયુક્ત કરવાની પદ્ધતિ
1	2	3
7. આયોજન અને વ્યવસ્થાપન શાખા (P & M) (Planning & Management)	1. પ્રાથમિક શિક્ષણનું સાર્વત્રીકરણ/ પ્રારંભિક શિક્ષણનું સાર્વત્રીકરણ / રાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા કાર્યના લક્ષ્યાંકો સિધ્ધ કરવા વિવિધ આયોજનના અમલની જરૂરિયાત હોય તેવા જિલ્લાઓ માટે અને આવા લક્ષ્યાંકો સિધ્ધ કરવા થયેલ પ્રગતિની દેખરેખ માટે યોગ્ય માહિતી-આધાર જાળવવો. 2. પ્રારંભિક શિક્ષણનું સાર્વત્રીકરણ / રાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા કાર્યના શૈક્ષણિક આયોજકો / વહીવટકારો / જિલ્લા શિક્ષણ બોર્ડને નીતિ વિષયક સલાહ આપવા અભ્યાસો હાથ ધરવા. નવા અભ્યાસો માટેના કેટલાક મહત્વના ક્ષેત્રો નીચે મુજબ છે. (1) બાળકો અને શીખનારા પ્રૌઢોના નામ દાખલ કરવા તેમનો અભ્યાસ જાળવી રાખવો અને તેમની હાજરીની નિયમિતતા અને એને અસરકર્તા પરિબળો. (2) ઉપરોક્ત બાબતો અંગે દખલ કરતા વિવિધ (પ્રોત્સાહન સહિતની) અસર. (3) બુનિયાદી શિક્ષણની પ્રક્રિયામાં લોકોની સમજ અને તેમાં તેમની ભાગીદારી. (4) જિલ્લાની સંસ્થાઓના મૂલ્યાંકનો માટેના ધોરણો, માપદંડ અને તકનિકો વિકસાવવા. ઉક્ત અભ્યાસો અને સંખ્યાબંધ કાર્ય સંશોધન પ્રવૃત્તિ હાથ ધરવા માટે સરળતાપૂર્વક સંપર્ક કરી શકાય તેવા જિલ્લાના શૈક્ષણિક રીતે પછાત એવા એક કે બે વિસ્તારોને ખાસ પસંદ કરવામાં આવશે. આ વિસ્તારોને જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનના પ્રયોગશાળા વિસ્તાર તરીકે ઓળખવામાં આવશે. પ્રયોગશાળા વિસ્તારોમાં સંખ્યાબંધ અભ્યાસો હાથ ધરવામાં આવશે, એમ છતાં તે અભ્યાસો આ વિસ્તારો પૂરતા જ મર્યાદિત રહે તેવું જરૂરી નથી, તેમાં સમાવિષ્ટ થતા કામના પ્રકારને આધારે અન્ય યોગ્ય વિસ્તારોની પણ પસંદગી કરવામાં આવશે. 3. શૈક્ષણિક તંત્રોને (1) શાળા નકશાકામ (2) નિર્દિષ્ટ ક્ષેત્ર અને લક્ષ્યજૂથની નિર્દિષ્ટ પદ્ધતિ અંગે પ્રાથમિક શિક્ષણનું સાર્વત્રીકરણ / એયુઈઈ માટે લઘુસ્તરીય આયોજન. (3) શાળા સંકુલોનું નિર્માણ અને પ્રવૃત્તિ (4) શાળા સંકુલો/શાળાઓ વગેરે માટે સંસ્થાગત આયોજન અને (5) સંસ્થાકીય મૂલ્યાંકન માટે તકનિકી સહાય પૂરી પાડવી.	પ્રવર વ્યાખ્યાતા-1 વ્યાખ્યાતા - 1 આંકડાશાસ્ત્રી-1

શાખા	કર્તવ્યો	કર્મચારીને નિયુક્ત કરવાની પદ્ધતિ
1	2	3
	4. બુનિયાદી શિક્ષણમાં, લોકોની ભાગીદારીના તમામ કાર્યક્રમોના સંબંધમાં કેન્દ્રવર્તી શાખા તરીકે સેવા બજાવવી અને ખાસ કરીને જિલ્લા શિક્ષણ બોર્ડ, વ્યાવસાયિક શિક્ષણ કેન્દ્રોના સભ્યો, સમુદાયના નેતાઓ, યુવાનો અને અન્ય સ્વૈચ્છિક શૈક્ષણિક કાર્યકરો માટે સંસ્કરણ કાર્યક્રમોનું સંચાલન કરવું. 5. નેતૃત્વ, પ્રેરણ, સમૂહની ભાગીદારી, શૈક્ષણિક વહીવટ, નાણાં વ્યવસ્થા અને હિસાબ, કચેરી કામગીરી પ્રાથમિક શિક્ષણના સાર્વત્રીકરણના આયોજન, સંસ્થાકીય આયોજન વગેરે ક્ષેત્રોને આવરી લઈ મુખ્ય શિક્ષકો, શાળા, સંકુલોના વડાઓ અને આયોજન અને વ્યવસ્થામાંના ઘટક કક્ષાના શૈક્ષણિક કાર્યકરો માટે યોગ્ય કાર્યક્રમોનું સંચાલન કરવું. 6. ખાસ કરીને પ્રાથમિક શિક્ષણનું સાર્વત્રીકરણ / પ્રારંભિક શિક્ષણનું સાર્વત્રીકરણ અને રાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા કાર્યના ઉદ્દેશોની સામે જિલ્લામાં અમલી બનાવાયેલા શૈક્ષણિક વિકાસના વિવિધ કાર્યક્રમોની અસરકારકતાનું મૂલ્યાંકન કરવું. 7. જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનના પંચવર્ષીય તથા વાર્ષિક સંસ્થાકીય આયોજનો અને વાર્ષિક સ્વમૂલ્યાંકન અહેવાલ તૈયાર કરવા માટે તથા જિલ્લા શિક્ષણ બોર્ડ સાથે સંપર્ક રાખવા માટે કેન્દ્રવર્તી શાખા તરીકે કામગીરી કરવી. 8. સંસ્થાના બધા જ કાર્યક્રમો / પ્રવૃત્તિઓ દા. ત. શિક્ષકો માટે પૂર્વ સેવા અને અંતર્ગત કાર્યક્રમો, અશાલેય શિક્ષણ /પ્રૌઢ શિક્ષણના કર્મચારી વર્ગ માટે તાલીમ કાર્યક્રમ, ક્ષેત્રીય આંતરક્રિયા પ્રવૃત્તિઓ, કામગીરી સંશોધન વગેરેની બાબતમાં ખાસ કરીને ઉક્ત બાબત નં. 3 માં દર્શાવેલ ક્ષેત્રોના સંદર્ભમાં આયોજન અને વ્યવસ્થા સંબંધી માહિતી પૂરી પાડવી.	

વહીવટી કર્મચારીઓને નીચે મુજબ શાખાવાર કામગીરી વહેંચણી કરવામાં આવી છે.

ઓડીટર ગ્રુપ-1

1. કચેરીની દરેક શાખામાં થતી કામગીરીમાં સલાહસૂચનો કરવા તથા દેખરેખ રાખવી તથા કામગીરી સમયમર્યાદામાં પૂર્ણ થાય તેની તકેદારી રાખવી.
2. કચેરીના તમામ અધિકારીઓ / કર્મચારીઓના ખાનગી અહેવાલ પોતાના કબજા હેઠળ રાખવાના રહેશે.
3. જાહેર માહિતી અધિકારી તરીકેની કામગીરી કરવી.

મુખ્ય કારકુન: (વહીવટી)

1. વહીવટી શાખા-1 અને 2 શાખાની કામગીરીમાં માર્ગદર્શન આપવું તથા દેખરેખ રાખવી.
2. વહીવટી શાખાની સંપૂર્ણ કામગીરી સમયમર્યાદામાં પૂર્ણ થાય તેની કાળજી રાખવાની રહેશે.
3. મદદનીશ માહિતી અધિકારી તરીકેની કામગીરી કરવી.

મુખ્ય કારકુન: (હિસાબી)

1. હિસાબી શાખા-1 અને 2 શાખાની કામગીરીમાં માર્ગદર્શન આપવું તથા દેખરેખ રાખવી.
2. હિસાબી શાખાની સંપૂર્ણ કામગીરી સમયમર્યાદામાં પૂર્ણ થાય તેની કાળજી રાખવાની રહેશે.
3. એ.જી.ઓડિટને લગત કામગીરી કરવી.

હિસાબી શાખા-૧ કામગીરી

1. સંસ્થાના તમામ અધિકારી / કર્મચારીઓના પગાર બીલો બનાવવા/વટાવવા અંગેની કામગીરી.
2. કેશબુક નિભાવવી.
3. કચેરી કન્ટીજન્સી બીલ બનાવી વટાવવું અને ચૂકવણી કરવી.
4. જે તે કર્મચારીઓના ટી.એ. બીલો તિજોરી કચેરીમાં રજૂ કરી, વટાવી ચૂકવણું કરવું
5. સંસ્થાની સામાન્ય ગ્રાન્ટનો (તાલીમ-ઈડીએન યોજના સિવાયની) હિસાબ રાખવો. જરૂરી રજીસ્ટર નિભાવવું.
6. અંદાજપત્રક/ખર્ચપત્રક મોકલવું.
7. અધિકારી/કર્મચારીઓના જીપીએફ/પાર્ટફાઇનલ/એડવાન્સ ઉપાડના બીલો તૈયાર કરી વટાવવા/ચૂકવવાની કામગીરી.
8. સર્વીસ સ્ટેમ્પ ઇન્ડેન્ટ મુજબ બીલ બનાવી તિજોરીમાંથી વટાવી સંબંધિત ટેબલને પોસ્ટ ટિકીટ ખરીદવા નાણાં ચૂકવવા.
9. અધિકારી / કર્મચારીઓની પે સ્લીપ તૈયાર કરવી.
10. R.T.G.S થી આવેલ ગ્રાંટ સંબંધિત કામગીરી
11. P.S.T.E અને B.ED શાખાને લગતી નાણાંકીય બાબતો

હિસાબી શાખા-૨ કામગીરી

1. સરકારી કચેરી / ખાતા અને સરકારશ્રી તરફથી યોજાતા તમામ તાલીમવર્ગો, સેમીનાર અંગેની કામગીરી તથા વિષયવાર તાલીમ સેમીનાર રજીસ્ટર/હિસાબો તૈયાર કરવા અંગેની કામગીરી.
2. હિસાબી શાખામાંથી આવેલ તૈયાર એબ્સ્ટ્રેક્ટ બીલ વટાવી જે તે અધ્યાપકશ્રીને નાણાં ચૂકવવા.
3. સેમીનાર/તાલીમવર્ગો માટે આપેલ ગ્રાન્ટમાંથી નાણાં ઉગવવા, ઉચ્ચક બીલ/વિગતવાર બીલ બનાવી હિસાબી -1 શાખાને આપવા તથા જે તે ગ્રાન્ટનો હિસાબ રાખવો. જરૂરી રજીસ્ટર નિભાવવું.
4. પ્લાન યોજનાની માહિતી તૈયાર કરવી. ત્રિમાસિક પત્રકો મોકલવા તથા રજીસ્ટર નિભાવવાની કામગીરી.
5. સેમીનાર/તાલીમવર્ગોની તમામ આંકડાકીય માહિતી તથા રજીસ્ટર નિભાવવું.
6. કચેરીની P & M શાખા તથા અન્ય શાખા સાથે ચર્ચા વિચારણા કરી તાલીમ અંગેનું આયોજન કરવું.
7. S.S.A. તાલીમ ખર્ચ / હિસાબ અંગેની કામગીરી.
8. દરેક તાલીમ વર્ગ પૂરો થયેથી સંબંધિત વ્યાખ્યાતા પાસેથી ખર્ચ / હિસાબની ફાઇલ મેળવી રેકર્ડ પર રાખવી.
9. તાલીમ / સેમીનાર અંગેની હિસાબી તમામ કામગીરી.

વહીવટી શાખા-૧ કામગીરી

1. કચેરીના તમામ અધિકારી / કર્મચારીઓની અસલ સેવાપોથી રાખવી / નિભાવવી અને તેમાં વખતોવખત જરૂરી નોંધ કરવી.
2. કચેરીના તમામ અધિકારી / કર્મચારીઓની તમામ પ્રકારની રજાઓ-ઈજાફાઓ મંજૂર કરવાની કામગીરી.
3. નવી જગ્યાઓ મંજૂર કરાવવી, હંગામી જગ્યાઓ ચાલુ રાખવા તથા હંગામી જગ્યાઓ કાયમી કરવા અંગેનો પત્રવ્યવહાર કરવાની કામગીરી.
4. ભવન માટે જમીન સંપાદન-મકાન ગ્રાન્ટ અંગેની જરૂરી પત્રવ્યવહાર કરવા અંગેની કામગીરી.
5. અધિકારી / કર્મચારીઓના ખાનગી અહેવાલ મંગાવવા, મોકલવા, જાળવવા અંગેની કામગીરી.
6. મહેકમ અંગેની તમામ કામગીરી.
7. ઉત્સવ ઉજવણી અંગેની કામગીરી.
8. નવનિર્મિત કચેરી માટે જરૂરી સાધનસામગ્રી / વ્યવસ્થા ઊભી કરવાની દરખાસ્ત-વહીવટી મંજૂરી મેળવવા અંગેની કામગીરી.

વહીવટી શાખા-૨ કામગીરી

1. કચેરીમાં આવતી જતી ટપાલની નોંધણી કરવી તથા તે અંગેના જરૂરી રજીસ્ટરો નિભાવવા.
2. ટપાલ ટિકીટોનું ઇન્ડેન્ટ તૈયાર કરી હિસાબી-1 શાખાને આપવું. ટિકીટ મેળવી સ્ટેમ્પ રજીસ્ટર નિભાવી હિસાબ રાખવો.
3. વર્ગ-જના કર્મચારીઓના ગણવેશ, ચંપલ, ગરમકોટ વગેરે પૂરા પાડવાની કામગીરી.
4. સરકારી પ્રેસ વડોદરા/રાજકોટમાંથી સ્ટેશનરી/સ્ટાન્ડર્ડ ફોર્મ તથા અન્ય સાહિત્ય મેળવવાની કામગીરી તથા રજીસ્ટર્સ નિભાવવા.
5. શાળાના પ્રવેશોત્સવ અંગેની કામગીરી તથા ઉત્સવ ઉજવણી અંગે વહીવટી શાખાને મદદરૂપ કામગીરી કરવી.